

KLİNİK SAĞLIK PSİKOLOJİSİ

- **Sağlık psikolojisi**, insanların sağlıklı kalmalarını, hastalanmalarını ve gerçekten hastalandıklarında verdikleri tepkileri belirleyen psikolojik faktörleri inceleyen bir psikoloji alt dalıdır.
- APA Sağlık Psikolojisi Bölümü (APA Division 38) 1978 yılında kuruldu ve bugün de birçok dergide yayın yapıyor (*Health Psychology, Journal of Behavioral Medicine*)

- Klinik sađlık psikolojisi, dűşűnce, duygu ve davranışların fiziksel sađlığı nasıl etkilediđini inceler ve uygulamalar yapar.
- Fiziksel hastalıkların biyolojik, psikolojik ve sosyal bozulmaların bir sonucu olduğunu savunan **biyopsikososyal modeli** benimser.

HASTALIĞA YOL AÇAN RİSK FAKTÖRLERİ

- Genetik kusurlar ya da zehirli kimyasallara maruz kalma gibi biyolojik ya da çevresel koşullardan kaynaklanan risk faktörleri
- Sağlığa zarar veren davranış örüntülerinden kaynaklanan risk faktörleri

HASTALIĞIN ÖNLENMESİ VE TEDAVİ PROGRAMLARI

- A tipi kişiliği azaltmak için müdahale programları
- Sigara ve diğer zararlı alışkanlıkları azaltmaya yönelik programlar
- Sağlık davranışlarının arttırılmasına yönelik programlar
- Toplum temelli ve internet temelli müdahale programları
- Okullarda uygulanan önleme programları

- Gevşeme eğitimi, BDT
- Kanser hastaları için programlar
- HIV için bulaşma veya önlenmesi hakkında eğitim veren programlar
- Hastaya zor gelen tedavi prosedürlerine katlanmayı ve kronik hastalıklarda kendine bakma konusunda faal olarak rol almayı öğretme

TIBBİ TEDAVİLERE UYUMU ARTTIRMAYA YÖNELİK MÜDAHALELER

- Klinik sağlık psikologları uyum göstermemenin nedenlerinin belirlenmesine katkı sunar, aynı zamanda uyumu arttırmaya yönelik müdahaleler geliştirirler.
- Davranış değişikliğini sürdürme sorunu... Örneđin, sigara ve obezitede eski alışkanlıklara dönme olasılığı kuvvetli. İlaç kullanımını iyi hissedince bırakma vb.

KLİNİK NÖROPSİKOLOJİ

- 1960'ların sonlarında Uluslararası Nöropsikoloji Topluluđu kurulmuş, 1970'lerde klinik nöropsikoloji ayrı bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkmıştır.
- 1980'lerde APA Klinik Nöropsikoloji Bölümü (APA Division 40) kurulmuştur. 1996'da ayrı bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmiştir.

KLİNİK NÖROPSİKOLOGLAR:

- Beyin hasarı ya da bir hastalık sebebiyle nörolojik bozukluk yaşayan kişilere yönelik değerlendirmeler yürütür ve müdahaleler tasarlar.
- Kişinin beyin hasarını düşündüren bozulma örüntüleri gösterip göstermediğini ve eğer varsa bunun hangi beyin bölgelerinde olduğunu anlayabilirler.

- Nörolojik testlerle saptanan bozulma örüntüleri beyin hasarının nedenlerine ilişkin ipuçları verebilir.
- Beyin hasarı sonrası ortaya çıkan sorunlarının sosyal, mesleki ve günlük hayatın diğer alanlarında işlev görme becerilerini ne şekilde etkileyebileceğinin netleştirilmesine yardımcı olurlar.

NÖROLOJİK DEĞERLENDİRME

DEĞERLENDİRME;

- Hastanın kusurlarının doğasını ve ciddiyetini saptama,
- Bu kusurların beyin hasarından kaynaklanma olasılığını test etme,
- Hasarın nerede konumlanmış olabileceğine dair tahmin sunmayı amaçlar.

KLİNİK ADLİ PSİKOLOJİ

KLİNİK ADLİ PSİKOLOGLARIN SAHİP OLMASI BEKLENEN BİLGİ VE BECERİLER:

- a) **Yasal yeterliliğe ilişkin beceriler:** Psikoloğun çalıştığı yasal alana ilişkin kanun, düzenleme ve uygulamalara hâkim olması beklenmektedir.
- b) **Uzmanın yeterliliğini ortaya koyabilme becerisi:** İlgili uzmanın adli değerlendirme ile ilgili var olan bilgi, beceri ve deneyimlerini değerlendirme sürecinde kullanabilmesi beklenmektedir.

- c) **Suça ilişkin nedenselliklerin ortaya konabilmesi:** Uzmanın yapacağı değerlendirme sonrasında suça ilişkin olası psikolojik kaynakları ve risk faktörlerini ortaya konması beklenmektedir.
- d) Psikoloğun yaptığı değerlendirme sonucunun, ceza ehliyeti konusundaki karar vermeye olanak sağlaması beklenmektedir.
- e) Yapılan değerlendirmeye ilişkin raporun, yetkili mercilerin karar verme süreçlerini kolaylaştıracak nitelikte hazırlanarak sunulması beklenmektedir.

